

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația:
ARAD, STRADA EMINESCU 18APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. FeleaA E
Pentru 1 a.

O acțiune laudabilă.

Este pentru primată că vedem Administrația de Stat luând inițiativa și angajând personalul său într-o acțiune sistematică de luminare a poporului. Pân' aci ne deprinsesem a vedea „cultura” expropriată de anumiți profesioniști plătiți. Acum vine însași Administrația Statului și, fără surle și tobe, pune în acțiune un program de culturalizare a satelor. Vedem în acest fapt suflul nou al Renașterii Naționale.

Iată despre ce este vorba: La îndemnul Ținutului Timiș, Prefectura județului Arad, — și probabil și celelalte Prefecturi de județe—cu data de 10 Decembrie, a. c. pornesc o „ofensivă culturală” pe toate satele, după un program unitar. Ideea ce stă la baza acțiunii este că mai ales în aceste vremuri de apăsare sufletească, săteanului trebuie să i se dea sfaturi și îndemnuri folositoare. Gândirea se cere și ea frământată înspre feluri mai luminoase.

Cine a cetit programa întocmită de Prefectura județului Arad, pe timp de un an (10 Decembrie 1939 — 10 Decembrie 1940) nu poate avea decât cuvinte de laudă pentru cei din fruntea județului, pentru felul cum au știut să alcătuiască planul acestei acțiuni. Programa, tipărită și afișată la toate primăriile, prevede întruniri la școală sau în alt local potrivit, pentru *fiecare Duminică după masă între orele 3—4*, când se vor ține cuvântări cu subiecte variate, toate interesând de aproape viața săteanului. Pe lângă subiecte de educație religioasă, morală și patriotică, mai figurează în programă chestiuni ca: Crușarea pădurilor și foloasele lor; ridicarea producției agricole; aruncul și dările către Stat; îngrijirea animalelor; fântânile igienice; îngrijirea plantațiilor de pomi; îngrijirea cimitirelor; cooperația: boli sociale etc. etc. Putem spune că nimic din ceea ce interesează de aproape viața săteanului nu lipsește din programul care a fost întocmit cu chibzuință și după consultarea D-nilor pretori. Cuvântările de spe-

cialitate vor fi ținute de: preot, învățător, notar, primar, medicul de circumscripție, veterinar, ing. silvic, agent fiscal, picher, judecător etc. iar când aceștia vor lipsi *conferințele de specialitate*, care vor fi toate *scrise și distribuite de Prefectură*, vor putea fi rostite sau cetite și de către preot sau învățător. Comuna în care se va rosti întreaga serie de subiecte într'un an, va fi îmbogățită cu o variație de cunoștințe folositoare.

În program se mai spune:

„În fiecare primă Duminică a lunii conferințele se vor ține în cadrul unei șezători. Răspunzător de executarea programului este notarul. Conferințele se vor ține într'un limbaj ca să fie înțelese de toți; și în așa fel ca să nu fie plictisitoare. Oamenii nu vor fi forțați să vină la conferințe. Vine cine vrea. Dacă conferințele prime vor fi ținute în așa fel ca să se vadă că se învață ceva, atunci toți vor veni. Din contră, dacă oamenii se vor plictisi, atunci nu vin. Deci depinde de conferențiar cât public va avea la conferință. În nici un caz conferințele nu vor dura mai mult decât un ceas, altfel lumea se plictisește.

„În ajunul Crăciunului, după masă, se va face o șezătoare cu copiii, când se vor distribui daruri, adunate din sat prin contribuțiuni benevole, la copiii săraci.

„Deasemenea se va ține în Duminica Paștilor, după masă, o șezătoare cu copiii, când se vor distribui ouă roșii și daruri la cei săraci”.

În program mai figurează și învățarea femeilor dela țară de a fierbe, ca alimentația țăranelor să fie mai consistentă. Aci își vor da concursul Doamnele pretorilor și ale notarilor.

Se vor întocmi gospodării de model în fiecare comună spre a servi de pildă.

În încheiere se spune: „Dacă se reușește ca prin actualul program să se desvorte interesul țărânimii pentru cultură, în acest caz programul și-a atins scopul”.

Când felicităm Administrația de Stat pentru această inițiativă folositoare, o asigurăm că preoțimea îi va da cel mai larg și desinteresat concurs la realizare. O acțiune ce va cointeresa pe toți intelectualii satelor în egală măsură, nu poate avea decât roade bune.

Pentru preoțime în special, ocuparea țărânelor în Dumineci după amiază cu lucruri folositoare, va fi începutul acelei *Școale de Dumineci* la care trebuie să ne gândim.

O singură rugămintă am avea: Să se elimine în viitor noțiunea de „ofensivă(?) culturală” din limbajul nostru. Dacă s'ar mai putea admite într-o măsură oarecare expresia de „ofensivă sanitară” în nici un caz cultura nu cucerește prin „ofensivă”. Ea este cea mai curată dăruire a tot ce este: adevărat, bun și frumos, pentru aproapele. În fața ei inimile se deschid de bunăvoie când este oferită din curată dragoste.

A.

Serbare națională cu provocare confesională

Cetățenii români ai Aradului s'au obișnuit de mult deja, să-și privească, cu oarecare mândrie chiar, trecutul cultural și politic al acestui vechiu centru românesc. Această legitimă mândrie a fost sporită și prin aceea, că o samă de fapte mari, istorice, pregătitoare ale Marelui Unirii naționale, decretată la 1 Decembrie 1918 în Alba-Iulia, au fost legate de Arad și de numele unor fruntași arădani.

Sărbătoarea națională de „întâi Decembrie”, tocmai de aceea, — pe lângă temeliile sale de ordin național general — aici la Arad a fost ținută totdeauna la nivelul așteptărilor tuturor bunilor Români. Așa se cădea să se fi făcut și acum. Și nu putem pricepe greșeala săvârșită de astădată.

Scriem acestea, nu numai din motive de etică națională, ce a fost lezată de data aceasta, ci și pentru că după unele obiecțiuni întemeiate ale unui confrate local — după care conferința zilei a fost „plictisitoare și tendențioasă.” chiar — ne simțim cu atât mai datori să-i stăm alături.

De ce a fost, adică, vorba?

Conferințiarul, care s'a nimerit să fie chemat aici tocmai dela Alud, n'a fost de fel norocos în expunerea sa, care a sămănat mai mult a propagandă confesională-catolică, decât națională și românească.

De ziua de 1 Decembrie, când sărbătorim reînălțarea Statului român în unitatea sa firească, prin actul final al alipirii Ardealului la Țara-mamă, ce sens avea să ni se vorbească despre naționalismul Blajului?

Dacă au fost evocate figurile mari ale cărturarilor blăjeni, prizoniți de Blajul oficial, cum se mai putea împerechia în aceeași legătură de idei, numele aprigului lor prigonitor, care a fost episcopul Bobu cel ce ia fugărit de acolo?

Se cuvenea și avea oare conferințiarul dreptul să ne vină tocmai în Arad, cu asemenea halucinații și provocații, cari se bat în cap cu adevărul istoric, cu sentimentul nostru obștesc și cu demnitatea națională, precum și cu sfințenia acestui praznic?

Abstrăgând de aceea, că nici în restul cuvântării sale conferințiarul nu s'a ridicat la înălțimea momentului, — dar ceea ce grăit în spirit confesional înseamnă deadreptul jignire și hulă, pe care le respingem cu toată revoita sufletului nostru, în numele sfântului adevăr istoric, de a cărui notă „Hulitorul” nu s'a putut nici apropia.

Încrăstăm cazul, pentru că din el să ia învăț pe viitor și conferințiarul cari ne vin, dar și acel ce le pregătesc rostul venirii aici.

Peste greșala, săvârșită din una ori din mai multe părți, ne transpunem astădată, cu atâta numai pe lângă toată sensibilitatea obștească, în numele căreia scriem, — nădăruind să fie, celor ce se cuvine, de învăț pentru viitor.

Aradul românesc și ortodox, nu va mai suferi, în viitor, asemenea potigneli și hule, fără de a reacționa după cuviință.

Gh. C.

Canonul cărților Testamentului Nou

Sfânta Scriptură a Noului Testament este colecția celor 27 de cărți scrise sub înrăurirea Sfântului Duh. Se numește *sfântă* pentru că în ea se cuprinde învățătura sfântă a Mântuitorului, sau cuvântul sfânt al lui Dumnezeu; e scrisă de oameni sfinți, sub înrăurirea Duhului Sfânt. Se numește apoi *Scriptură*, pentru că ea alcătuiește învățătura cea *scrisă* a Mântuitorului, spre deosebire de învățătura ce a rămas nescrisă și care formează sfânta Tradițiune. Mai departe, se numește *a Noului Testament*, conținând învățătura cea *nouă*, a Mântuitorului, spre deosebire de cea veche, care exista la poporul ales înainte de întruparea Mântuitorului. Și în sfârșit ea se numește *Testament*, fiindcă întocmai ca orice testament, ea este un act scris care cuprinde dispozițiuni de moștenire, în înțelesul că, îndeplinind condițiunile ei testamentare, moștenim viața večnică.

Alături de aceste 27 de cărți scrise sub inspirația Sfântului Duh, se mai scriau și altele cărți, neinspirate, dar ai căror autori scriau în ele, ca să aibă mai multă trecere în fața cititorilor, că sunt scrise de vreunul din cei 12 apostoli. Astfel de cărți circulau multe în cercurile credincioșilor din primele veacuri creștine. Așa erau: *Evanghelia celor 12 apostoli*; *Apocalipsa lui Petru*, *Faptele lui Pavel*, *Învățătura celor 12 apostoli* și multe altele. Pentru ca scrierile sfinte, inspirate de Duhul Sfânt, să poată fi deosebite de celelalte, cari oricând de bună ar fi fost intenția lor, erau false, — au fost adunate într-o colecție, toate, singurele cari pot fi și sunt o normă pentru credința și viața credincioșilor. Ele s'au și numit tocmai pentru acest motiv, *canonice*, spre deosebire de celelalte, cari au fost socotite ca *necanonice*, sau *apocrif*; iar colecția lor s'a numit *canon*, și fiecare carte cuprinsă în *canon* se numea *canonică*. Astfel, numai cele 27 de cărți, pe care le cuprinde Sfânta Scriptură a

Noul Testament de azi, au alcăluit *canonul* și numai acestea s'au numit și se numesc canonice.

Cuvântul *canon* înseamnă (de la ebraicul *kaneh*) treptă de măsurat, sau băț și de aici, îndreptar, normă. *Canonul cărților Testamentului Nou* înseamnă deci colecțiunea cărților sfinte, pe cari Biserica le recunoaște ca inspirate de Dumnezeu și cari cuprind învățătura dumnezeiască, dată nouă ca regulă și normă pentru credință și viață, în scopul mântuirii noastre.

Ar fi prea mult să ne reținem în amănunte asupra istoriei canonului Testamentului Nou, arătând soarta fiecărei cărți sfinte, din momentul în care a fost scrisă și până în zilele noastre, sau cel puțin până la data fixării canonului, dată, dela care începe toate cărțile sfinte ale canonului au fost recunoscute ca atare de toți creștinii, afară de unii învățați ai protestanților.

Canonul cărților Testamentului Nou așa cum îl avem azi, s'a fixat abia în sec. IV. Se naște întrebarea: Cum s'a putut fixa numărul de 27 de cărți inspirate — nici mai multe, nici mai puține — așa de târziu? Răspunsul este următorul: S'a căutat să se vadă cari cărți, din multele ce circulau pe atunci sub numele de sfinte, au fost socolite întotdeauna și de către toți sfinții Părinți mai vechi, ca sfinte și inspirate, întrebuințând ei în scrierile lor citate din ele. Și s'a ajuns la următorul rezultat: În sec. I. d. Hr. Părinții numiți *apostolici*, — fiindcă au fost ucenici de ai apostolilor și au viețuit în timpul acestora — au cunoscut și au citat în scrierile lor aproape din toate cărțile sfinte, pe care le avem în canonul de azi. Numai două au rămas necitate: epistola către Filimon și cea a III-a a lui Ioan. Sfinții Părinți apostolici nu au făcut niciun citat din ele, dar nu pentru că nu le-ar fi cunoscut sau recunoscut ca inspirate, ci desigur pentru că însuși cuprinsul acestor cărți este prea mic și prea special. Aceasta, în sec. I.

În sec. II. s'a făcut chiar o listă a cărților canonice, listă care s'a păstrat până în zilele noastre, dar în formă fragmentară și numită *Fragmentul Muratori*, după numele descoperitorului ei. Ea a fost descoperită la 1740 în biblioteca Ambrosiană din Mediolan, și cuprinde și pe cele două epistole neutilizate de Părinții apostolici din sec. I. Lipsesc însă din ea alte epistole și anume: epistola către Evrei, cea a lui Iacob și cea a doua a lui Petru. Dar fiindcă aceste epistole sunt cunoscute unor Părinți ai acestui secol, numiți, pentru caracterul scrierilor lor *apologeti*, putem bănuși, că ele au rămas neînșirate de către autorul listei amintite în rândul celorlalte, pentru anumite motive justificate. Astfel, pe un citat din ep. c. Evrei (6, 4) își întemeiau Novațienii rigorismul lor exagerat; ep. lui Iacob avea un loc de tot rigorist (2, 26), iar cea a doua a lui Petru i-a putut părea îndoielnică din cauza locului 3, 5.10. De aceea va fi crezut, că din oportunitate în favorul dreptei credințe, aceste trei epistole ar fi bine să fie nemenționate între celelalte cărți canonice.

Părinții veacului III citează și ei din scrierile sfinte, unul din una, altul din alta, afară de ep. c. Evrei și Apocalipsă; din una dintre acestea două nu citează nici unul, în nici o scriere și în nici o împrejurare și anume: Părinții răsăriteni trec sub tăcere Apocalipsa, cei apuseni nu utilizează ep. c. Evrei care în trecut era recunoscută și utilizată. Mai erau pentru unii îndoielnicie: ep. lui Iacob; 2 Petru; 2 și 3 Ioan, dar nimeni nu le-a tăgăduit pe față ca neautentice.

În sec. IV. numărul cărților sfinte, socolite canonice se rotunjește, fixându-se la 27, de către sf.

Atanasie cel Mare, de către *Sinodul din Cartagina din a. 397* și în sfârșit, de *fericitul Augustin* și alți Părinți resp. sinoade particulare. De atunci lista și numărul cărților sfinte au rămas neschimbate, confirmate fiind și de *sinodul trulan* (692) etc. și de consensul Bisericii, până în zilele noastre.

Protestanții, — cel puțin o parte din ei — pe baza concepției lor despre inspirația dumnezeiască, au crezut că pot ataca autenticitatea unor cărți sfinte. Și fiindcă și ei întreolaltă diferă mult în păreri, ar fi și anevoios și fără vreun folos să ne ocupăm de ei mai în amănunte.

Pentru noi, cei de azi, important este faptul, că toate cele 27 cărți cari alcătuiesc canonul T. N. deși nu au fost scrise pentru noi, ci pentru alții, din alte locuri și din alte timpuri, pentru motive și cu scopuri speciale, s'au păstrat toluș până în zilele noastre, dacă nu în original, cel puțin în reproduceri, vechi și destul de numeroase.

P. D.

Femenismul

Icoana măreață și incurajatoare însă, care se creează în sprijinul femeii, în urma acestor priviri asupra femeilor din Testamentul Nou, a făcut pe mulți să treacă peste Iisus și intențiunile lui. Vreau mai mult decât El.

Există o mișcare, un tot de opinii, numit *femenism*, care, după cum am mai spus-o și la început, reclamă extinderea cât mai mult a drepturilor femeiești. Femenismul extrem de pildă, prin cel mai autorizat reprezentant al lui: Bebel, cere o deplină emancipare a femeii și complectă egalitate a ei cu bărbatul¹. Natura¹, e o exagerare.

Iată pe scurt, ceace poate accepta creștinismul ca drept din revindcățile *femeniste*.

Din punct de vedere *familiar*, femeia e egala soțului ei, în baza drepturilor naturale înăscute în firea omenescă (dreptul de a-și conserva viața, dreptul liberei conștiinți, dreptul de a-și exercita liber facultățile), cari drepturi nu existau înainte de Hristos. Când însă bărbatul și femeia se însoțesc pentru căsătorie, o oarecare inegalitate trebuie să apară. Familia nu e o societate de egali: copiii datorează supunere părinților, iar femeia soțului. Această supunere însă, n'are nimic desonorant. Dacă bărbatul este capul familiei, femeia este inima familiei.²

„Bărbatul“, după cum o spune și sfântul Apostol Pavel, „este capul femeii, precum și Hristos este capul bisericii, trupul său al cărui mântuitor este“ (Ef. V, 23) Bărbatul e cap și mântuitor al trupului familial în baza construcției speciale a trupului, a vigozității, a puterii de judecată, a energiei caracterului și în baza unei înțelegeri luate în de comun acord. Fără întâietatea aceasta a bărbatului în familie întregul corp familial ar suferi. Din punctul acesta de vedere deci, creștinismul grăiește femeilor așa: „Femeile să se supună bărbaților lor ca Domnului“ (Ef. V, 22); fiindcă „Hristos este capul bărbatului, iar capul lui Hristos: Dumnezeu“ (I. Cor. XI, 3); fiindcă „Adam s'a z'dit întâi, apoi Eva“ (I Tim. II, 13); și în fine, fiindcă în însași viața pământească a lui Iisus, în Familia sfântă din Nazaret, Iisus a văzut

¹ Bebel: Die Frau, 29 ed. p. 435.

² Vezi: Gaston Sortais: Traité de Philosophie, ed. 5-a, Lethielleux, Paris.

ierarhia, iar în bătrânul Iosif un cap al sfintei Fecioare : „Iată tatăl tău și eu te căutam“.

* * *

Din punct de vedere economic și social, creștinismul e pentru înstăpânirea unei stări economice de așa natură, încât femeia să nu fie silită să muncească în afară de cămin, unde prezența ei e atât de necesară pentru buna ordine în gospodărie, pentru creșterea copiilor; și pentru ca fetele să aibă posibilitatea să se deprindă în treburile casnice.

E o dureroasă necesitate a zilelor noastre, ca o mare parte dintre femei să-și părăsească casa la ore fixe, spre a se susține pe ele cri familia. Cele mai multe o fac din necesitate, fiindcă industria mare și mașinismul au scos din casă și pe tradiționala impletitoare de ciorapi și alte lucrări, cari odinioară se făceau în casă.

Sunt multe însă și de acelea cari își iau slujbe bărbătești și în afară de casă din snobism, de „intrecute“. Altele apoi, din cauză incapacității de a conduce o gospodărie. Altele, din cauză că-și dau seama că trebuie mult curaj, multă răbdare, multă înțelegere și suflet ca să conduci o casă. Din cauză că-și dau seama că și cel mai serios lucru făcut de femeie în fabrică, în birou, școală ori laborator, e mai tihnit, mai amuzant, mai „plimbăreț“ și mai fără răspundere decât lucrul făcut de femeie în sânul familiei. Nu mai vorbesc de situațiile unde bărbatul are o slujbă de așa natură de o exercita în casă, iar soția în afară de casă. Câtă aroganță și independență e fi ează o astfel de femeie! Cât de mult se bizuie pe câștigul ei! Ce umilință pentru soții acestora, și ce curaj le trebuie când au și copiii de crescut! Sfânta Scriptură la stările acestea face aluzie, când zice: „Mânie și sfruntare și rușine este, când femeia agoniște pentru bărbatul său“ (Is. Sir. XXV, 24).

În toate cazurile de mai sus, adică ori e silită femeia să muncească în afară de casă ori nu, de cele mai multe ori, părăsirea zilnică a căminului e spre prăguba familiei. Și ca să nu se creadă că exagerez, sau că mă refer la cazuri izolate, dau și părerea altora în chestiunea aceasta.

„Acolo unde bărbatul și femeia lucrează în afară de casă, nu mai e cămin și prin urmare nu mai există nici educație familiară și economie casnică“.³

„Absentările dese ale femeii din cămin, prepară în casă anarhia. Din mamă devine îngrijitoare. Nu va mai avea răgaz pentru micile și duioasele îngrijiri; va lăsa să se răcească cuibul de care păsărelele au lipsă înainte de a-și lua sborul. Bărbatul ei venind seara, nu va mai găsi interiorul, vatra caldă și primitoare. Va ieși deci; va merge să găsească la cârciumă micul lux pe care nu i-l oferă casa. Femeia care a părăsit, va fi părăsită la rândul ei“.⁴

Și iată o părere și mai nouă (1939) a fostului profesor Tihamér Toth dela Universitatea din Budapesta, mult apreciat în Franța și Germania. „Femeia politică nu e idealul creștin. Femeia din intrunirile publice, femeia din birou, femeia din fabrică, femeia de pe catedră... nu e idealul creștin. Fieștecare e puternic acolo unde l-a așezat Dumnezeu; în alt loc va fi slab. Bărbatul e făcut pentru viața publică; să muncească acolo! Femeia e făcută pentru cămin; să muncească acolo! Cel

care răstoarnă ordinea acesta, e împotriva nu numai a planului Creatorului, ci și împotriva temeliei vieții individuale și sociale“.⁵

De bună seamă, că pot fi printre femei talente ori genii pe cari nu le va putea nimeni inabuși și nici nu e cu folos să fie încâtușate de ocupățiunile casnice. Sunt slujbe apoi, ca aceea de a îngriji de bolnavi și de a face educația copiilor mici, cari sunt făcute mai mult pentru femei (eu le-aș încredința numai văduvelor ori călugărițelor). Totuși, pentru celelalte împrejurări, femeia e demnă și cu cinste numai în cămin.

Căsnicia, nu însemnează numai bucatărie; ci răspunderea grea și mult onoratoare de a educa copiii, de a fi un fel de fortăreață a societății.

Franța, țara unde s'au experimentat mai deplin ceea ce însemnează emancipare, desrobire femeiească, îngrozită de pacostea feririi de căsnicie și maternitate, se nizuște cu legi de stat să readucă femeia în cămin și la îndatoririle lăsate de Dumnezeu anume pentru ea.⁶ Germanii de asemenea are devize feminine ca acestea: Kinder, Kleider, Küche, Kirche (copii, haine, bucatărie, biserică). Ori mai pe larg, cum se spune în poezioare: „Frauentecht“ (Dreptul femeilor):

Dreptul, de-a sluji și a iubi,
Dreptul, îndurătoare de a fi,
Dreptul, pe copilași blând a-i îngriji,
A-i crește, învăța, dojeni, povățui,
Dreptul, când toți dorm, de a veghea,
Dreptul, lumină'n întunec de a creșea,
Cu demnitatea blândă a se încorona,
Greul și sarcina altuia a o purta,
Dreptul, când vremuri grele se revărsa,
Credința tare și leal s'o sprijinească,
Dreptul, de a fi o deplină femeie,
Adevărată, evlavioasă și curată bunătate:
Acesta-i a femeii cea mai bună dreptate.⁷

Dreptul, dreptul femeilor stă în suflet și nu în legi.

Așa că putem concluda, că leacul va veni, în problema femeii creștine și ideile de aci: Statul să întocmească legi cari ocrotesc maternitatea și ajută femeia să nu fie silită a munci în afară de casă.⁸ Salariile soților și rodurile duse la târg spre vânzare, să fie omenos plătite. Dar fiindcă nici Dumnezeu nu vrea să l se împlinescă poruncile cu sila („Iată stau la ușă și bat...“) cred că folosul cel mare va fi în cultivarea sufletului femeiesc. Femeia să-și vadă mai bine îndatoririle. Să fie mai deplină a lui Hristos. Legile nu pot atât cât poate sufletul ei. Să-ți pui nădejdea numai în legi, organizații și schimbarea economică, însemnă că dorești un trup fără suflet. Legile pot fi oricât de bune; dacă femeia nu va înțelege de pildă, că e rânduală dumnezească căsnicia, că banul dat în găteți de lux petreceri și alte nimicuri e sudoarea trudită a feței omului, tot neîndreptate vor rămâne stările.

³ Tihamér Toth: Le Christ et les problèmes de notre temps, Mulhouse, 1939, p. 300.

⁴ În anul acesta (1939) s'a întocmit acolo codul familiei, în așa fel, că tinerii căsătoriți sunt ajutați cu împrumuturi avantajoase pe cari le pot plăti trimestrial, ori anual, cu câte un... copil. Fiindcă fiecare nou născut se bucură de o primă de naștere.

⁵ „Das Grosse Kirchenblatt“ nr. 4, 1939, p. 8

⁶ Pe la sate, o vedem și pe această de pildă; că mama româncă, naște mai mulți copii ca alte neamuri. Totuși sicutile sunt mai dese, decât leigănele; din cauză — printre altele — că bărbații la lucru câmpului și deci, să-i lase copii în grija fraților mai mici ori a bătrânilor neputincioși, cu lapte și cu hrană alterată ori nedată la vreme.

⁷ J. Guiraud: Un danger pour la famille, dans La Croix, 1922, pag. 3.

⁸ A. D. Sertillanges: Femenisme et christianisme, Paris, Lecoffre, 1930 p. 121.

De aceea, puneți nădejdea femeie, mai ales în sfaturile creștinismului.

* * *

Din punct de vedere politic. Deși prin dreptul de vot dat de curând femeii și în Țara noastră, va putea face mult bine când va fi vorba de chestiuni de igienă și alcoolism, deși spune într'un loc sfânta Scriptură: „În vremea aceea era judecătoarea în Israel Debora prorocită, soția lui Lapidot” (Jud. IV, 4), totuși, cred că sfatul cel bun către femeie în chestiunea aceasta, e acela al unei cărturărese către nepoata sa: „Nu fii niciodată dintre aceia cari voiesc să fie șefi și nu soldați”.

O prevenire a pătimei și avântului politic femeiesc îl putem vedea și în cuvintele sfântului Apostol Pavel către Timotei: „Nu îngăduiesc femeii nici să învețe pe altul, nici să stăpânească pe bărbat ci să stea liniștită” (I Tim. II, 12).

„Femeile nu vor depăși niciodată mediul în arte și științe Peana și sabăia se potrivesc bărbatului, iar femeii, leșgănul și grija casei. Dacă se amestecă unul în treaba altuia, stâlcește natura zice maxima unui conte, pe care-l citează Mgr. Tóth Tihamér¹⁰.”

Pr. Gh. Perva

Promovarea elitelor

Azi, când trăim vremuri tulburi, având în minte un trecut plin de sbuciumări și zguduri și un viitor neclar, azi în vâltoarea unei lupte se fixează un punct de conciliațiune în viața internă a statului nostru care va aduce pacea folositoare, cea din lăuntrul nostru. Între punctele de program fixate de Domnul Prim Ministru al Țării Gheorghe Tătărescu este și promovarea elitelor. Ca slujitorii al altarelor acest obiectiv ne bucură și am dori să fie atins.

Trăim ca Creștini prin mănunchiul de oameni — ajuns milioane de suflete de martiri — cari s'au jertfit pentru credința în Iisus Fiul lui Dumnezeu. Trăirea este continuă ca și jertfirea pe altarul acestei credințe.

Ca și Români trăim nu prin numărul de robi ai gitei, „creștini fără sărbătoare” „plugari fără plug” cari așteaptă o zi mai bună; ci trăim prin cei puțini cari s'au ridicat și în aprinsă candela ființei spirituale a masei concretizată în ei și ca forță materială ori morală și ca aspirații. Aceștia devin conducători și se dovedesc buni după felul cum își recrutează ucenici. Ca să răscumpere zestrea spirituală ce a primit-o de la Dumnezeu omul predestinat a conduce, are obligația impusă de conștiința proprie de a-și face ucenici. Din fiecare generație se înrolează voluntari în lupta pentru credință, cari duc mai departe istoria, ce prin ei are viață. A-și alege ucenici este pe cât de greu pe atât de necesar.

„Nu voi m-ați ales pe mine ci eu v-am ales pe voi.” Zice Mântuitorul Hristos adepților săi atunci când observă că unii își atribuiau merite și așteptau răsplătă pentru faptul că s'au înrolat ucenici ai Lui. Ceiace dovedește că recrutarea elitelor și promovarea lor de a ajunge factori de conducere se face din sus în jos.

Mulțimea, turma credincioasă, nu este prezentă la acest fapt. Abia mai târziu va lua ea act de aceea-

stă alegere și abia atunci vocea ei fostă a neantulului va deveni voce divină, când voința celui trimis va fi însușită și de ea Trăim așadar prin aleșii de sus, înzestrați cu înțelepciune și iubire, cari au simțul prevederii înălțat de multe ori până la previziunea profetică. Ei formează elita. Atunci când ea nu este băgată în seamă epoca se va numi de lăncezeală și regres. Iar când conducerea instituției e dată pe mâinile elitelor istoria va încrusta o epocă de înflorire și progres.

A fi om de elită, nu înseamnă că ești cu multă știință, nu îți se cere să aparții unei anumite clase sociale, n'ai nevoie de avere, nici de reclamă, nici de proplete, nici de alegerea altora cu majorități. Conțezi ca elită a instituției sau a neamului din care faci parte atunci, când simți că în sufletul tău există o scântie din aspirațiunile și virtuțile ce caracterizează și-ți dau viață acestui neam; când te simți și te faci necesar în munca impusă de legea divină ca neamul sau instituția pe care o servești să și împlinească rostul pe pământ.

Conducerea, care aplică pe teren promovarea elitelor este de origine divină, este trainică și ideală. Dorim iubitorului nostru popor o astfel de conducere în toate ramurile de activitate spirituală și materială. Acest creștin popor va spune atunci că are de lucru cu oamenii de omenie.

Pr. Teofan Herbeiu

Rolul bisericii în formarea conștiinței patriotice

(Schită pentru conferința culturală din 10 Decembrie)

I. Cuvântul patrie este forma feminină dela străvechea vorbă „pater” adică tată. În familie tata este cel care apără prin puterea de care este învrednicit de Dumnezeu, dar mama dă, mângâiere, căldură și dragoste. Cu ajutorul dat de patrie, fiecare cetățean are în casa sa: apărare, mângâiere, scut și dragoste pentru a fi folositor familiei sale și neamului din care s'a ridicat.

II. Familia și-a găsit locașul său de ocrotire între zidurile unui cămin, neamul s'a adunat între zidurile unui locaș comun, care l-a adăpostit și întufleșit: biserica.

Neamul nostru românesc s'a întărit în biserică fiindcă el s'a format în acelaș timp ca limbă și credință. El n'a fost păgân niciodată. S'a născut creștin, legat de biserică legii pe care au întemeiat-o apostolii. Noțiunea de patrie, el a cunoscut-o prin analogie cu biserică. Biserica a fost patria, ce ocrotea pe vechii români, născuși din Dacia lui Decebal și legionarii lui Traian. Slujitorii bisericii au fost și tribunii neamului împrăștiat pe dealuri și restirat pe văi. În jurul unei Troițe s'au adăpostit, când năvăleau barbarii și păgânii. Troițele cioplite din lemn au fost cele dintâi adăposturi din care cu vremea s'a cioplit bisericuța de lemn.

III. Patria românească s'a încheșat după ani îndelungați de suferințe sub stăpâniri streine. În acest timp „biserica neamului” ocrotea pe Români. În această epocă s'a format conștiința patriotică, care era un rod al credinței și legii. La noi nu poate fi patriot

⁹ Elisabeth Leseur: La femme chrétienne, Gigord, p. 61

¹⁰ Op. cit. p. 298.

bun cineva, care nu este înainte de toate un creștin bun și un iubitor de biserică. Cei cari în cursul vremii s'au instrăinat de biserică, aceștia s'au lăpădat și de neam și când s'a consolidat Patria, ei nu mai puteau fi cetățenii demni și productivi!

Ritmul nou al României reînăscute cere cetățenii cari dovedesc „Credință și muncă pentru Țară și Rege”. Credința o câștigăm în Biserică. Dintre zidurile sfinte va porni patriotul bun al României fericite de mâine.

(Cl.)

Dumineca 28 după Rusalii.

Tălmăciri din alte limbi

Un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pe mulți. În sfânta Cuminătură se întâlnesc doi oameni: Dumnezeu-Omul, care vrea să ne împărtășească bucuria nunții și omul din mulțimea chemată dela răspântiile ulițelor, cu trebuință mare dar fără îndreptățire la darul cinei. Hristos, țărta și vieaja noastră așa ne întâmpină: întreg, puternic, înviorător ca o pădure de brazi înrouată. Ca un pârâu din munte fără urmă de oboseală. Cu avânt ca un vultur. El se scoboară și nouă, locuitorilor din câmpia mlaștinoasă a pământului, vrea să ne împărtășească acest duh. Știm de ce vine. Îi simțim mirasmele veșmintelor. Duhul lui cel puternic și plin de vieajă ne atinge sufletele. Și cât e de bun acesta! Deschide voiu gura mea și sufletul meu se va umplea cu duhul lui.

Ce mâncare se dă la cina aceasta? El însuși. Nu o învățatură oarecare. Învățatură și alții dau. Ci sufletul vieții lui, care din el pătrunde în noi. Se poate, ce e drept, spune în propozițiuni, cum sunt cele din Evanghelie, dar și aceea e numai cuvânt despre vieajă, despre suflet, despre sentiment, despre duh. Mâncarea la cină este însuș acest suflet, această vieajă însăși. Cu aceasta ne săturăm, când ne cuminăcăm. În noi se sălășluiește o vieajă mai frumoasă, mai tare. Așadar, mâncarea ce ni se dă la sfânta cuminătură, nu e propozițiuni, ci sânge cald, dădător de caldă însuflețire și bucurie. Un sânge cu foc, care varsă și arde din noi necurăția, ne face râvnitori, lucrători harnici. Însuflețirea aceasta ne înviorează. Bucuria aceasta ne face îndrăzneți în luptă și împotriva ispitelor. Aceasta e pâinea vieții, pâinea sufletului, pâinea cea dulce.

Mulți, mulți oameni se apropie cu tot felul de îndoială, necazuri, îngrijorări, amărăciuni, dorințe și toți caută mângăiere și înfărire. Adâncească și numai fiecare sufletul în Hristos, împăratul și judecătorul, păstorul și mielul, drumetul ce bate la ușe și samarineanul nostru. Să-i ia și să-i mănânce sufletul. Negreșit va dobândi tămăduire și întremare. Nimeni să nu cugete că Hristos l-ar scoate afară. Că nu de aceea ne-a chemat la cină. Iar dacă ne prețuește și ne iubește, de bună seamă ne și ajută. Tocmai fiindcă e așa de mare, el își îndreaptă luarea aminte și spre cel mai smerit.

F. C.

Cărți și Reviste

Icon. St. Dr. Gh. Ciuhandu: UNATIA ȘI ANALFABETISMUL IN EPARHIA GHERLEI. Constatări statistice-culturale. Arad 1939. Tipografia Ep. Ort. Cluj.

Un studiu foarte interesant privitor la starea culturală a românilor uniți din Episcopia Gherlei în veacul al 18-lea. Pe baze de statistici și mărturisiri luate din izvoare și documente unice, P. C. S. pār. Ciuhandu arată cât de mare era analfabetismul printre românii uniți și cât de mică era grija episcopilor și a școlilor unite față de cultura lor. Cu o dăscălimă foarte slab pregătită, cu o preoțime oportunistă, crescută în școli catolice, abonată la loi și reviste străine, fără dragoste față de limba maternă pe care o vorbea poporul, — și cu episcopi cu nume și suflete maghiarizate evident că nu se putea vorbi de sforțări sau rezultate bune în câmpul luminării poporului. În privința acestor cifre date de P. C. S. pār. Ciuhandu arăd cu fierul roșu nerușinatele ditramba pe care corifeii unitismului le strigă la toate ocaziile și dela toate colțurile, la adresa rolului cultural al unirii dela 1700.

„Câtă distanță, Doamne, — exclamăm și noi cu părintele autor — între laudele, cu profusiune și chiar fără rușine, la adresa școalelor unite, și între rezultatele lor practice în viața de obște a poporul nostru!”

REVISTA TEOLOGICĂ, organ pentru știința și viața bisericească, apare lunar, sub patronajul I. P. Sf. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Credincioasă menirii cu care a fost întemeiată acum 30 de ani, „Revista Teologică” publică în fiecare număr studii și articole bine întocmite, în atitudine față de toate problemele cari interesează viața bisericească, tipărește predici model, oferă cititorilor o bogată vitrină a celor mai noi și mai bune cărți teologice române și streine, informează exact despre evenimentele bisericești, naționale și culturale și dă răspunsuri competente la toate nedumeririle pe cari le stârnesc unele probleme de practică bisericească.

Tuturor celorce o vor abona dela 1 Ianuarie 1940, „Revista Teologică” le oferă în dar UN VOLUM DE PREDICI ANTISECTARE, în afară de alte surprize pe cari le pregătește abonașilor ei, din prilejul intrării în al 30-lea an de apariție regulată.

Abonamentul anual, de Lei 260, urmează a se trimite până la 1 Ianuarie 1940 cel mai târziu, la adresa: *Administrația „Revista Teologică”, Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 24-28.*

ȘCOALA VREMII. Revista Asociației Învățătorilor din jud. Arad. An X, Nr. 8-9 1939. Redactor: Gh. Moțiu.

Apare cu un material bogat și selecționat, în articole de cultură generală și specială, semnate de numeroșii ei colaboratori iscușiți, Dni: Gh. Moțiu, M. Tundre, I. Târziu, Șt. Codres, I. Iluș, I. D. Ungureanu, P. Zoju, I. Vârtaci, Pr. P. Bogdan, L. Igrisan, T. Florușiu și I. Moldovan.

Afât despre aceste nume, cât și despre articolele lor de interes cultural-pedagogic, național și religios, se pot spune numai lucruri bune. În special semnalăm trecerea redacției în grija d-lui Gh. Moțiu, apreciatul publicist și autor al binefăcătorilor „Stropi din cascada vieții”. Fără îndoială, noul redactor reprezintă garanțe depline că va conduce redacția dela „Școala Vremii” cu toată competența spre cele mai înalte și luminoase culmi de biruință.

Dumnezeu să-i ajute!...

Informațiuni

● Ziua de 1 Decembrie s'a sărbătorit în toată țara cu toată solemnitatea cuvenită. La Arad Doxologia a servit-o P. C. S. pâr. prot. Tr. Vajianu asistat de un sobor de preoți și a predicat P. C. S. pâr. prot. F. Codreanu.

După amiază s'a ținut un mare festival la Palatul Cultural cu concursul școlilor secundare și a Corulului studenților Academiei Teologice, în cadrul căruia a conferențiat dl. O. Hulea, despre ale cărui „hule” vorbim în altă parte.

● Duminică în 3 Dec. c. s'a sfințit biserica renovată din parohia Tauș. Actul sfințirii s'a săvârșit prin P. C. S. pâr. cons. ep. C. Turicu delegatul P. S. S. Episcopului Andrei și P. C. S. pâr. prot. A. Adamoviciu, asistați de un sobor de preoți. Au vorbit C. pâr. Aurel Boza din loc despre dragostea și jertfelnicia credincioșilor față de biserică, aducându-le mulțumiri pentru daniile făcute și pictorul Vlădescu pentru opera picturii făcute bisericii, — și P. C. S. pâr. Turicu tălmăcind textul biblic: „Casele tale se cuvâlnesc întru sfințenie întru lungime de zile”.

● În ședința administrativă recentă a Ven. Consiliu Eparhial au fost numiți de administratori parohiali candidații de preot: Gh. Stanciu pentru parohia Hodoș și O. Popoviciu pentru parohia Rădmănești.

● Cercul religios Radna și-a ținut cea de a doua ședință anuală în 19 Nov. a. c. în Barațca. La vecernie a cuvântat convingător pâr. Liviu Tulcan din Cladova despre „Milostenie”. Conferința obișnuită a rostit-o în cuvinte frumoase pâr. Gheorghe Crișovan din Radna, vorbind despre „Sf. Cuminicătură” precum și despre pregătirile în vederea primirii acestei Sf. Taine. Cuvinte pline de înțelepciune și îmbărbătare la adresa credincioșilor a rostit pâr. Ilie Chebeleu din Solmoș, președintele cercului. Inv. dr. Dumitru Sătmărean relevă și strânsa colaborare dintre Biserică și Școală. „Oastea Domnului” din Păuliș s'a încadrat în program cu frumoase cântări religioase. Tuturor a mulțumit preotul slujitor.

● Aviz. Camera de oaspeți, rezervată în Academia Teologică pentru familiile preoților care au treburi pe la oraș, are 4 paturi curat întreținute și stă la dispoziția solicitanților pentru taxa de 20 Lei de persoană. Pentru mâncare, cine dorește, se plătește în plus o taxă de 25 Lei (cafea, prânz și cină, din hrana pregătită studenților).

Comunicate

Nr. 7832/1939.

„Comoara de povestiri morale” prelucrate și explicate de preotul D. G. Neagu, cartea I. Lei 12, cartea II. Lei 24.

Fiecare broșură cuprinde 20 de bucăți foarte potrivite pentru educația morală a elevilor.

Povestirile se pot utiliza cu efect în predici și conferințe, așa că preotul în calitatea sa de învățător are în aceste cărți o bună călăuză.

Arad, la 27 Noiembrie 1939.

Nr. 7903/1939.

În atențiunea preoților din comunele contaminate de sectari: Pr. Alex. Scvoznikov „Psihologia sectelor religioase” Chișinău 1939. pag. 90. Lei 40. — O lucrare temeinică asupra cauzelor și fondului mișcării secrete dela noi din Țară. — Nu poate lipsi din biblioteca preoților, cari activează ca misionari tractuali, premilitari și combatanți de rătăcirii religioase. Se poate comanda dela Consiliul Arhiepiscopesc din Chișinău, Secția Culturală.

Pr. Caius Turicu
consilier ref. eparhial.

Nr. 7839/1939.

Ridicarea sau transportarea crucilor de piatră sau de lemn de pe un loc pe altul, fără aprobarea prealabilă a Comisiunii Monumentelor istorice, este interzisă, acestea fiind considerate ca documente istorice. Arad, la 28 Noiembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 7921/1939.

Prefectura județului Arad a înlocuit un program cultural, cu conferințe ce se vor ține începând cu 10 Decembrie a. c. în fiecare comună, Duminică după amiază între orele 3—4.

P. C. Preoți sunt invitați să dea tot concursul pentru reușita acestei acțiuni de luminare a poporului. În afară de conferințele cu subiect: religios-moral și patriotic, P. C. Preoți vor rosti în caz de nevoie și conferințele cu alt subiect, ce li se vor trimite scrise de către Prefectura județului.

Arad în 5 Decembrie 1939.

f. Andrei
Episcop.

Nr. 7878/1939.

Comunicăm în copie adresa Ministerului Cultelor și Artelor, referitor la prelungirea termenului carnelor cu reducere pe C. F. R.

„Avem onoarea a vă încunoștința, că Direcțiunea generală a Căilor Ferate Române, cu adresa Nr. 186900 R. A., ne face cunoscut, că actualele carnete de reducere de 50% pe C. F. R., a căror valabilitate era până la 1 Ianuarie 1940, sunt prelunghite până la 31 Martie 1940, pe baza vizei din trimestrul Octombrie 1939, aplicându-se timbrele pe trimestrul prelungit. Dispozițiunile în privința eliberării noilor carnete, le vom comunica îndată ce ni se vor da de Direcțiunea Generală C. F. R.”

Arad, la 5 Decembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 7911/1939.

Sfântul Sinod atrage atențiunea P. C. preoți catolici asupra următoarelor greșeli constatate în manualele întrebunțate în școlile primare privitoare la materia învățământului religios.

În Abecedarul din clasa I. pag. 14 la lecția „Copilăria lui Iisus” se afirmă: Când Iisus avea 13 ani.. Să se corecteze: 12 ani.

În cartea de clasa II-a, lecția „Rugăciunea Domnească” cu explicarea ei este nepotrivită cu vârsta elevilor.

Lecțiile: Magii dela răsărit, Dreptul Simeon, Uciderea pruncilor și Ducerea la templu nu sunt așezate în ordine acronologică.

La pag. 175 se află propoziția cu afirmare eronată: Trei zile a stat răstignit pe cruce între doi tâlhari.

La pag. 176 este greșit spus: Când spunem „al Sfântului Duh” ducem degetele la umărul drept, iar la vorba „Amin” ducem degetele la umărul stâng.

In cartea de clasa II-a, pag. 246 și *in cartea de cl. IV-a* pag. 286, se dă neexplicată profesia lui Iacob cu privire la venirea Mântuitorului.

Tot între aceste manuale (clasa III-a și clasa IV-a) la lecția „Botezul Domnului” găsim o contradicție.

In cartea de clasa IV-a este nevoie să se trateze sfintele Taine într-o ordine mai naturală.

Să pronunțăm numele lui Iisus cu adausul: Domnul nostru Iisus Hristos.

Invităm pe P. C. părinți catolici să facă convențele îndreptări semnaland și alte eventuale greșeli pe care le-ar observa în manualele școlare privitoare la materia învățământului religios

Arad, la 5 Decembrie 1939.

ss. **ANDREI**,
Episcop.

ss. **Caius Turicu**,
cons. ref. eparhial.

Nr. 7978—1939.

Concurs

pentru locurile vacante de preoți militari.

În ziua de 15 Ianuarie 1940 va avea loc în localitatea școlii de aplicație din București, concursul pentru ocuparea a 9 locuri vacante de preoți militari activi cu gradul de căpitan.

Comisia de examinare este sub președinția Preș. Dr. Partenie Ciopron, Episcopul Armatelor.

Candidații vor înainta până la 10 Ianuarie 1940. Inspectoratului Clerului Militar următoarele acte:

a) Extrasul de naștere din care se constată că nu este mai mare de 35 ani.

b) Actul de studii din care se constată că posedă licență sau doctoratul în teologie sau diploma unei Academii sau Institut teologic care are la bază seminarul sau bacalaureatul.

c) Certificatul eliberat de Chiriarhul respectiv prin care să se constate că este hirotonit preot cu o practică pastorală de 3 ani dovedind purtare bună.

d) Avizul favorabil al Chiriarhului respectiv.

e) Declarație autentificată de Tribunal sau Judecătoria, prin care candidatul se obligă a servi armata 9 ani neîntrerupți.

f) Un certificat că este cetățean român.

g) Rețeta de la Administrația Financiară pentru plata sumei de 1000 (una mie) Lei pe seama Inspectoratului Clerului Militar ca taxă de examene.

Examenul va consta dintr-o probă scrisă și una orală din Istoria Românilor, Geografia României, Istoria literaturii române, Organizarea Armatei și Higiena.

Alte informațiuni se cer de la Inspectoratul Clerului Militar din Alba Iulia.

Nr. 7519/1939.

Concursuri

Pentru îndeplinirea prin alegere a parohiei, de cl. I rurală din Saravale, protopopiatul Banat-Comloș, jud. Timiș Torontal, devenită vacantă prin trecerea preotului Filip Popovici la altă parohie, se publică concurs cu termen de 30 de zile.

Venitele sunt:

1. Sesiile parohiale constătătoare din 29 jug. cad. și 1200 st. p.
2. Birul legal.
3. Stolele legale.
4. Locuință în natură sau chirie, până la zidirea sau cumpărarea unei case parohiale.
5. Salarul dela Stat.

Alesul își va îndeplini toate obligațiile legate de acest post, în și afară de biserică și va plăti impozitele după beneficiul său preoțesc.

Cel ce dorește a recurge la acest post, vor cere învoirea Prea Sfințitului Părinte Episcop eparhial, pentru a putea candida și se vor prezenta în parohie, cu respectarea dispozițiilor Regulamentului pentru parohii, pentru a face cunoștința credincioșilor, servind predicând și cântând în sf. biserică

Cererile adresate Adunării parohiale din Saravale, se vor trimite Consiliului eparhial din Arad.

Consiliul parohial

În înțelegere cu Dr. Ștefan Ciocianu, protopresbiter,

3—3

Nr. 6993/1939.

Pentru îndeplinirea parohiei Virișmort, protopopiatul Birchiș, jud. Severin, devenită vacantă prin trecerea preotului A. Hurduban la altă parohie, se publică concurs, cu termen de 30 zile.

Venitele sunt:

1. Salarul dela Stat.
2. Stolele legale.
3. Sesiunea parohială, 31. jug.
4. Birul parohial, care se ia în concurs din oficiu.

Parohia e de cl. II-a. În lipsă de recurenți de cl. II. se admit și cei de cl. III-a. Alesul își va îndeplini toate obligațiile legate de acest post și va plăti impozitele după beneficiul său preoțesc.

Cererile de concurs se vor adresa Adunării parohiale din Virișmort și se vor trimite Ven. Consiliului Eparhial, Arad.

Concurenții vor cere aprobarea Prea Sfințitului Părinte Episcop Andrei, pentru a putea candida și, cu respectarea dispozițiilor regulamentului pentru parohii, se vor prezenta în sf. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale, cântare și oratorie.

Consiliul parohial

În înțelegere cu Moise Bordoș, administrator protopopesc.

3—3

Cărți nou apărute în editura Diecezanei:

CĂRȚI BISERICESTI

Partea I. și II.

Cele opt glasuri

După cântarea fostului Episcop al Aradului Ioan I. Papp.

Aranjate pe note de Prof. Trifon Lugojan
Ediția II.

275 pagini, prețul 200 lei.